

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 22 september justerades.

§ 2 Anmälan om återtagande av plats i riksdagen

Talmannen meddelade att *Katarina Köhler* (S) skulle återta sin plats i riksdagen från och med den 16 oktober, varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för Marie-Louise Rönmark (S).

§ 3 Anmälan om ersättare för statsråd

Talmannen anmälde att *Mattias Vepsä* (S) skulle tjänstgöra som ersättare för statsrådet Ylva Johansson (S) under tiden den 23 oktober 2017–31 januari 2018.

§ 4 Anmälan om ersättare

Talmannen anmälde att *Sultan Kayhan* (S) skulle tjänstgöra som ersättare för Arhe Hamednaca (S) under tiden för hans ledighet den 23 oktober 2017–31 januari 2018.

§ 5 Avsägelse

Talmannen meddelade

att *Jan Ericson* (M) av sagt sig uppdraget som ledamot i finansutskottet, att *Maria Malmer Stenergard* (M) av sagt sig uppdraget som ledamot i skatteutskottet,

att *Ewa Thalén Finné* (M) av sagt sig uppdragen som ledamot i civilutskottet och som ledamot i riksdagsstyrelsen,

att *Cecilia Widegren* (M) av sagt sig uppdraget som ledamot i socialutskottet,

att *Björn Wiechel* (S) av sagt sig uppdraget som ledamot i kulturutskottet,

att *Camilla Waltersson Grönvall* (M) av sagt sig uppdraget som ledamot i utbildningsutskottet,

att *Jonas Jacobsson Gjörtlér* (M) av sagt sig uppdraget som ledamot i miljö- och jordbruksutskottet,

att *Niklas Wykman* (M) av sagt sig uppdraget som ledamot i arbetsmarknadsutskottet,

att *Jessica Polfjärd* (M) av sagt sig uppdraget som ledamot i Utrikesnämnden,

att *Lars Beckman* (M) av sagt sig uppdraget som suppleant i civilutskottet,

att *Mats Green* (M) av sagt sig uppdraget som suppleant i försvarsutskottet,

att *Ida Karkiainen* (S) av sagt sig uppdraget som suppleant i kulturutskottet och

att *Maria Stockhaus* (M) av sagt sig uppdraget som suppleant i utbildningsutskottet.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

§ 6 Anmälan om kompletteringsval

Talmannen meddelade

att Moderaternas riksdagsgrupp anmält *Niklas Wykman* som ledamot i finansutskottet, *Cecilia Widegren* som ledamot i skatteutskottet, *Mats Green* och *Lars Beckman* som ledamöter i civilutskottet, *Camilla Waltersson Grönvall* som ledamot i socialutskottet, *Maria Stockhaus* som ledamot i utbildningsutskottet, *Maria Malmer Stenergard* som ledamot i miljö- och jordbruksutskottet, *Jan Ericson* som ledamot i arbetsmarknadsutskottet, *Tobias Billström* som ledamot i riksdagsstyrelsen och i Utrikesnämnden, *Ewa Thalén Finné* som suppleant i civilutskottet och *Pål Jonson* som suppleant i försvarsutskottet samt

att Socialdemokraternas riksdagsgrupp anmält *Ida Karkiainen* som ledamot i kulturutskottet, *Mattias Vepsä* som suppleant i kulturutskottet, *ClasGöran Carlsson* som suppleant i näringsutskottet, *Monica Haider* och *Hans Ekström* som suppleanter i styrelsen för Stiftelsen Riksbankens jubileumsfond och *David Lindvall* som suppleant i EU-nämnden under *Hanna Westeréns* ledighet.

ledamot i finansutskottet

Niklas Wykman (M)

ledamot i skatteutskottet

Cecilia Widegren (M)

ledamot i civilutskottet

Mats Green (M)

ledamot i civilutskottet

Lars Beckman (M)

ledamot i socialutskottet

Camilla Waltersson Grönvall (M)

ledamot i kulturutskottet

Ida Karkiainen (S)

ledamot i utbildningsutskottet

Maria Stockhaus (M)

ledamot i miljö- och jordbruksutskottet

Maria Malmer Stenergard (M)

ledamot i arbetsmarknadsutskottet

Jan Ericson (M)

ledamot i riksdagsstyrelsen

Tobias Billström (M)

ledamot i Utrikesnämnden

Tobias Billström (M)

suppleant i civilutskottet

Ewa Thalén Finné (M)

suppleant i försvarsutskottet

Pål Jonson (M)

suppleant i kulturutskottet

Mattias Vepsä (S)

suppleant i näringsutskottet

ClasGöran Carlsson (S)

suppleant i styrelsen för Stiftelsen Riksbankens jubileumsfond

Monica Haider (S)

suppleant i styrelsen för Stiftelsen Riksbankens jubileumsfond

Hans Ekström (S)

suppleant i EU-nämnden
David Lindvall (S)

§ 7 Anmälan om granskningsrapport

Talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till arbetsmarknadsutskottet: RiR 2017:20 Effekter av Arbetsförmedlingens Förberedande och orienterande utbildning

§ 8 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
EU-dokument
KOM(2017) 495 till näringsutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 6 december*.

Motion
2017/18:3908 till skatteutskottet

§ 9 Motioner för omedelbar hänvisning

3 847 motioner avlämnade under den allmänna motionstiden anmäldes.

Kammaren biföll talmannens förslag att motionerna omedelbart skulle hänvisas till utskott enligt motionsförteckningens förslag.

Motionsförteckningen hade i bilaga fogats till detta protokoll.

Svar på interpellation

§ 10 Svar på interpellation 2017/18:9 om Systembolagets lobbying i politiska sakfrågor

Anf. 1 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Staffan Danielsson har frågat närings- och innovationsministern hur det kommer sig att Systembolaget har kunnat bedriva politiskt lobbyarbete när det gäller frågan om gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker och om ministern kommer att vidta några åtgärder för att detta inte ska kunna ske i fortsättningen.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Systembolaget har i uppdrag att med ensamrätt, och med ansvar och god service, sälja alkohol och att informera om dess skadeverkningar. Ensamrätten har som främsta syfte att skydda folkhälsan genom att privata vinstintressen i samband med detaljhandel utesluts. Det finns alltså inte ekonomiska intressen i detaljhandelsledet som kan bidra till ökad försäljning och därmed ökad alkoholkonsumtion.

En del av Systembolagets uppdrag är att informera allmänheten om de risker som är förenade med konsumtion av alkohol. Det gör bolaget på flera olika sätt i syfte att nå så många som möjligt. Ett exempel är Alkoholrapporten, som publicerades för första gången 2017. Den visar på aktuell forskning, ny statistik och trender i konsumtion och skadeutveckling, både för individer och för samhället i stort. Systembolaget genomför också informationskampanjer. Detta är således en del av bolagets informationsuppdrag.

Statens krav på Systembolaget preciseras bland annat i alkohollagen. Regeringen styr Systembolaget genom avtalet mellan Systembolaget och staten, ägaranvisningen samt genom statens ägarpolicy och riktlinjer för bolag med statligt ägande. Som för andra statligt ägda bolag ansvarar Systembolagets styrelse för organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Den löpande verksamheten sköts av bolagets ledning.

Systembolaget har, i ägaranvisningen, uppdragsmål för att kunna mäta och följa upp att de särskilt beslutade samhällsuppdragen utförs väl. Uppföljning av Systembolagets uppdrag är ett viktigt redskap i statens aktiva förvaltning av bolaget. Denna uppföljning sker bland annat i ägardialogen mellan staten som ägare och bolagets styrelseordförande och ledning. Jag har en god och nära dialog med Systembolaget och kommer fortsatt att ha det.

Motivet bakom det svenska detaljhandelsmonopolet är skyddet för folkhälsan. Systembolaget utgör ett av alkoholpolitikens och folkhälsopolitikens viktigaste verktyg, och det finns ett stort folkligt stöd för Systembolaget och den service som bolaget ger.

Anf. 2 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret, som visar hur laddad den här frågan är. Svaret handlar knappast alls om frågan utan innehåller mer allmänna formuleringar om Systembolagets uppdrag.

Sakfrågan vad gäller statens alkoholmonopol är *en* sak. Jag kan upplysa socialministern om att vi hade en livlig debatt nyligen på centerstämman om dess utformning. Där var det rätt nära att linjen att staten ska licensiera alkoholförsäljningen till olika handelsställen och butiker, där Systembolaget kan vara en fortsatt viktig aktör tillsammans med andra, vann majoritet. Ärligt talat tror jag att vi om en del år kan vara där. Vi får väl se.

I dag gäller att det statliga bolaget Systembolaget har monopol på all alkoholförsäljning av sprit, vin och öl i starkare former. Med de allt högre svenska alkoholskatterna ökar tyvärr tillgängligheten av sprit och öl på gator, parkeringsplatser och torg där ingen ålderskontroll sker. Det gör naturligtvis att den som vill, oavsett ålder, skaffar sig det den vill ha den vägen.

Systembolagets uppdrag är enligt dess vd att sälja alkohol utan vinstintresse och med omsorg. Det ska ske utan extrapriser och lockvaror – jo,

jo. När vi går in i Systembolagets butiker möts vi av en enorm chockexponering av alkohol i olika former med sprit, vin och öl i alla prisklasser och med billiga sötade lådviner i stora fång där man går. Jag skulle vilja påstå att det lockar till köp.

Systembolaget levererar varje år in flera hundra miljoner kronor i vinst till staten. Jag skulle tro att bolaget bidrar till ökad vinförsäljning mer än vi kan inse.

Min interpellation handlar inte om detta utan om de förslag som finns om att tillåta ett litet antal vingårdar att sälja sitt vin på gården, vilket i dag sker i Finland som också har ett alkoholmonopol och som liksom Sverige är med i EU. Detta diskuteras politiskt av medborgarna och av riksdagens partier. Jag är för att vi inför denna rätt. Om EU skulle grymta får vi diskutera med dem, men vi ska inte lägga oss platt ned och dö.

I denna debatt kastar sig plötsligt Systembolaget och dess vd in med stora annonser i 56 tidningar och i personliga brev till varje riksdagsledamot med uppmaningen: Tillåt för Guds skull inte vinförsäljning i några gårdsbutiker som drivs av profitintresse och utan omsorg om folkhälsan!

Statligt vinstintresse går alltså utmärkt i Absolut Vodka, tidigare, och i Systembolaget. Men seriösa vingårdar med små marginaler fördöms som profithungliga. Det är en ynkelig argumentation.

Ska alltså ett statligt dotterbolag och dess vd skriva medborgarna och deras uppdragsgivare riksdagen på näsan om hur reglerna för bolaget och monopolet ska utformas? Innebär bolagets uppdrag att informera om skadeverkningar av alkohol att ge medborgare och riksdag direktiv för hur reglerna kring bolagets verksamhet ska utformas?

Jag är upprörd. Delar socialministern min upprördhet, eller är det precis så här statliga bolag ska agera?

Anf. 3 RASMUS LING (MP):

Herr talman! För Centerpartiet är det en viktig fråga att det ska bli möjligt med så kallad gårdsförsäljning av alkohol. Att man tycker så är givetvis bakgrunden till att man har ställt interpellationen, även om dess fråga rör att Systembolagets vd har skickat ett brev till oss riksdagsledamöter. Tydligen har det också varit annonser, vilket jag själv inte har sett. Men när det gäller brev till riksdagsledamöter tycker jag att det är någonting som vi bör klara av att få. Det är någonting som vi också får i stor utsträckning – både snigelpost och mejl.

Men Centerpartiet är inte konsekvent i denna fråga och därför inte trovärdigt när det gäller lobbning. När vi ser på andra frågor, som flygskatten, vet vi att Swedavia, ett statligt bolag, både har bedrivit och har deltagit i kampanjer mot regeringens föreslagna flygskatt. Jag har inte hört Staffan Danielsson eller någon annan borgerlig företrädare ifrågasätta det. Möjligen är anledningen att man i denna fråga har varit överens med Swedavia, vilket man inte är med Systembolaget i det här fallet. Därmed handlar detta inte heller om sakfrågan i interpellationen, statliga bolags lobbning, utan om vad man tycker i frågan om gårdsförsäljning.

Herr talman! Varför är gårdsförsäljning ingen bra idé? Man kan väl tycka att det är jättetrevligt att kunna köpa en flaska skånskt vin som odlas på Österlen, och det skulle väl inte innebära någon skada för folkhälsan? Absolut – det skulle kunna vara jättetrevligt. Och gissningsvis skulle inte denna flaska vara det som skulle öka skadorna speciellt mycket. Men om

vi skulle öppna för gårdsförsäljning skulle vi också riskera Systembolagets alkoholmonopol, och då skulle vi kunna se betydligt större konsekvenser.

Jag vet att det är många på den borgerliga sidan som har som mål att slopa Systembolagets alkoholmonopol, men då tycker jag att man måste vara uppriktig och ärlig och diskutera sakfrågan och inte gömma den bakom någon annan fråga. Säg i så fall att ni inte vill ha kvar Systembolaget!

Jag och Miljöpartiet tycker att Systembolaget ska vara kvar. Vad jag förstår var det också vad Centerpartiet beslutade om på sin stämma. Jag tycker att det är viktigt att föra en diskussion om alkoholpolitiken, om skatter, öppettider och åldersgränser. Man kan också diskutera hur Systembolaget skulle kunna göra beställningssortimentet från små bryggerier mer tillgängligt och smidigare.

Därför, herr talman, vill jag fråga: Varför är Centerpartiet berett att utmana Systembolagets alkoholmonopol med de stora konsekvenser som det skulle kunna få?

Anf. 4 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Tack, Staffan Danielsson, för ditt inlägg! I mitt interpellationssvar svarade jag på precis den fråga som du ställer. Systembolaget har ett tydligt uppdrag, som är ett samhällsuppdrag och som handlar om att också påpeka alkoholens konsekvenser för folkhälsan. Det är ett uppdrag som de sköter alldeles utmärkt. Regeringen detaljstyr inte Systembolaget; det är inte det som är uppgiften.

Utgångspunkten för regeringens bolagsstyrning är, som Staffan Danielsson väl vet, den svenska bolagsstyrningsmodellen. Bolaget lyder under aktiebolagslagen. Alltså ska denna styrning inte blandas ihop med styrningen av våra myndigheter. Vilka reklamkampanjer bolaget ska medverka i liksom vilka kostnader som är förenade med desamma är upp till bolagets styrelse och ledning att ta ställning till. Min uppgift är att se hur bolaget uppfyller de uppdrag som vi har lagt på det, nämligen bland annat att se till att informera om konsekvenser för folkhälsan av alkoholens skadeverkningar. Det var det första.

Det andra – som man ändå måste påpeka – är att Systembolaget är det företag som det svenska folket har absolut störst förtroende för. Så har det sett ut i flera års tid. Faktum är att nöjd-kund-index har ökat från drygt 70 i början av 2000-talet till att 2015 ligga på rekordnivån 84. Detta är ett bolag som har ett mycket stort folkligt stöd och som man upplever ger en god service och uppfyller sitt uppdrag väl.

Dessutom ser vi, vilket vi ska vara oerhört glada över som politiker, att alkoholkonsumtionen i Sverige går ned. Det gäller inte minst bland ungdomar, som uppenbarligen är betydligt klokare än vad vi själva var när vi växte upp. Detta är naturligtvis en glädjande riktning som vi vill hålla i framöver. Vi ser att vårt alkoholmonopol är framgångsrikt.

Jag går nu över till frågan om gårdsförsäljning. Jag ser att jag har två minuters talartid kvar av detta inlägg, så jag lär behöva komma tillbaka om detta. Den moderatledda alliansregeringen tillsatte själv två stycken utredningar för att utreda huruvida det var möjligt att kombinera gårdsförsäljning med att behålla vårt detaljhandelsmonopol. Båda utredningarna visade att detta inte var möjligt, och man valde därför att inte gå vidare med förslagen. Det är verkligheten.

När vi talar om Finlandsexemplet måste vi en gång för alla vara lite hederliga i debatten och konstatera att det inte går att applicera på den svenska ingången i frågan. Finland får lov att försälja fruktviner framställda av bär som växer ovanför en viss breddgrad. Det är det undantag som Finland har. Det är förhandlat om i samband med Finlands inträde i EU. De försökte 2009 att skaffa sig ett större utrymme genom att också inkludera likörer men fick smäll på fingrarna av kommissionen och gick inte vidare med detta. Nu får vi se, när Finland försöker ta ytterligare ett steg i denna riktning, vad det kommer att få för konsekvenser.

Man måste också vara noga med att säga att detta inte handlar om vinflaskor på den skånska landsbygden. Alliansregeringens egna utredningar visade just på att om man skulle öppna för detta skulle man också behöva göra gårdsförsäljningen tillgänglig för producenter i hela EU för att inte strida mot EU:s diskrimineringsregler. Därmed skulle också europeiska alkoholproducenter kunna öppna butiker i hela Sverige och slå sönder det svenska detaljhandelsmonopolet. Det handlar alltså inte bara om vingårdar i Skåne.

Låt oss få lite hederlighet i debatten. Om ni inte vill ha alkoholmonopolet – säg det, så tar vi den debatten i stället!

Anf. 5 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Finland vågar och utmanar EU. Men regeringen och Miljöpartiet har en väldig respekt för EU och vågar ingenting. Det var andra tider förr.

I sakfrågan om gårdsförsäljning av vin är Sverige kanske det enda land i Europa där detta inte tillåts. Jag ser det som en mycket liten och självklar fråga. Det är klart att detta ska få ske, och det sker ju också i Finland.

Gårdarna skulle till exempel kunna bli ombud för Systembolaget. Om EU skulle ta upp frågan får den diskuteras då. Diskussionen skulle handla om gårdsförsäljningen – inte om alkoholmonopolet, som vi är överens om.

Sverige är med i EU, javisst. Men vi kan och ska ta för oss inom EU och inte bara lägga oss ned och dö i rädsla för hur EU kan agera. Vi måste våga agera och ta för oss.

Så till Systembolagets skandalösa, skulle jag vilja säga, agerande. Jag är riksdagsledamot och lagstiftare, och riksdag och regering är de parlamentariska instrument som fastställer regler för statens bolag, varav Systembolaget är ett.

Det är viktigt att hålla isär sina roller. Ett annat upplägg vore att staten tillsätter en styrelse i till exempel Systembolaget som tillsätter en vd och att de tillsammans sedan bestämmer hur deras verksamhet ska regleras och hur alkoholmonopolet ska utformas. Jag noterade att socialministern anser att de jobbar inom ramen för sitt uppdrag. Det är mycket anmärkningsvärt. Ytterligare ett annat upplägg vore, och det är nästan lika illa, att styrelse och vd skulle tolka sitt uppdrag som att de ska delta fullt ut i den politiska debatten och skriva både medborgare och riksdag på näsan när det gäller hur villkoren för alkoholmonopolet och det bolag de är satta att sköta ska utformas.

Det här kan utvecklas vidare om inte ägarna, regering och riksdag, agerar. Försvaret skulle kunna annonsera och skriva brev om att Sverige måste gå med i Nato. Det vore en parallell. Nu är jag för Nato, och Sverige kommer snart att vara med där, men det vore ändå otillständigt med en sådan

opinionsbildning från en myndighet underställd regeringen. Likadant är det med Swedavia. Jag har inte sett något brev från Swedavia till mig, men jag skulle tycka att det var precis lika illa som det här brevet som vi har fått.

Därför är det med stort allvar som jag frågar regeringen, genom dess socialminister, för det första: Ska ett statligt bolag alltså skriva brev till sina uppdragsgivare och annonsera över hela landet för mångmiljonbelopp och tala om för medborgare och riksdag hur de ska utforma lagstiftningen för det bolag som talar om vad som ska gälla? Jag har förstått att socialministerns svar på den frågan är: Ja, så ska de kunna agera. Jag har ingen synpunkt på det.

För det andra: Har regeringen och socialministern förtroende för en bolagsledning som tolkar sitt uppdrag på det sätt som skett? Socialministern har ju kontakter med bolagsstyrelsen. Var den här annonskampanjen förankrad i bolagets styrelse?

Min sista fråga är: Om Systembolagets styrelse beslutade om eller visste om annonskampanj och brev utan att agera, har regeringen då förtroende för denna statliga bolagsstyrelse som så tydligt har missuppfattat sitt uppdrag?

Det var tre frågor, socialministern. Jag har redan noterat svaret. Det är okej för en bolags- vd, kanske förankrad i sin styrelse, att skriva brev till mig och alla riksdagsledamöter om hur vi ska utforma reglerna för bolagets verksamhet.

Jag kan inte se att det ligger i den rollen. Jag tycker att det är ett väldigt anmärkningsvärt agerande. Om regeringen inte skulle agera i denna fråga, vad öppnar vi då för?

Vi är överens om Swedavia, Rasmus. Jag har inte uppfattat den kampanjen, men jag tycker inte att statliga bolag ska skriva brev till riksdagen och tala om för sina ägare hur de ska fastställa ramarna för bolagens egen verksamhet.

Anf. 6 RASMUS LING (MP):

Herr talman! Jag är glad över att höra den här tydligheten från Staffan Danielsson nu. Det kan säkert bli fler tillfällen när vårt bolag som har hand om våra flygplatser gör på samma sätt, och i så fall kan vi hjälpas åt då.

Någonting som är viktigt i diskussionen om Systembolaget och gårdsförsäljning, särskilt när det är Centerpartiet som lyfter frågan, tycker jag är Systembolagets uppdrag rörande tillgänglighet i hela landet och hur det i dag fungerar och hur det skulle riskeras om man skulle öppna för gårdsförsäljning på det sätt som Centerpartiet vill.

Statsrådet Strandhäll talade om att ifall man gör detta skulle det öppna för europeiska bolag att kunna öppna butiker var som helst. Vi kan nog förutsätta att dessa konkurrenter från europeiska bolag inte skulle starta butiker i Strömsund eller Årjäng. De skulle göra det på Drottninggatan i Stockholm, i Malmö där jag bor och möjligen också i Göteborg och i andra större städer, men de skulle inte göra det på den svenska landsbygden.

Om Systembolaget inte längre skulle finnas, eller om det skulle finnas en marknad för andra aktörer, skulle följaktligen utbudet för folk som bor i Strömsund, Årjäng och på andra ställen bli betydligt mindre än vad det är i dag. Det tycker jag vore synd. Det vore inte bra för landsbygden, och

Prot. 2017/18:17
13 oktober

Svar på interpellation

jag är lite förvånad över att Centerpartiet intar den här ställningen i en sådan viktig fråga.

Anf. 7 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Ja, Staffan Danielsson, det ligger i Systembolagets uppdrag att informera allmänheten, och det är bolagets ansvar att tolka det uppdraget. Systembolaget har som främsta syfte att skydda folkhälsan, och i detta ligger också ett informationsuppdrag. Hur Systembolaget fullgör det här uppdraget detaljstyr inte regeringen, och regeringen ska inte detaljstyra det. Systembolaget lyder under aktiebolagslagen, och det är styrelsen och bolagets ledning som ska se till bolagets bästa och på vilket sätt som bolaget ska ta sig an de här uppdragen.

Vid den senaste ägardialogen – jag har en mycket god dialog med Systembolaget – som jag hade så sent som den 11 september med både vd:n och styrelseordföranden informerade bolaget om att man mot bakgrund av det här samhällsuppdraget avsåg att göra externa informationsinsatser på området. Exakt hur de skulle utformas är naturligtvis upp till bolaget att ta ställning till.

Jag kan konstatera, precis som jag sa i mitt förra inlägg, att det finns ett mycket stort förtroende hos den svenska befolkningen för det sätt som Systembolaget sköter sina uppdrag på. Det är det företag som den svenska befolkningen har störst förtroende för. Det är dessutom så att vi i Sverige ser, vilket är väldigt glädjande, att alkoholkonsumtionen sjunker, särskilt bland unga.

Den alkoholpolitik som vi för i Sverige är mycket framgångsrik. Jag får många gånger reaktioner från kollegor runt om i Europa, inte minst i de baltiska staterna, som med avund ser på den situation vi har i Sverige. Vi har en mycket effektiv alkoholpolitik där vi minskar alkoholens skadeverkningar och dessutom på det här sättet åtnjuter ett stort förtroende från det svenska folket avseende på vilket sätt uppdraget sköts men också avseende den service som medborgarna tillhandahålls. Vi ska naturligtvis värna detta och som politiker vara glada över att vi har ett framgångsrikt bolag.

Sedan måste jag komma in på det som sas här tidigare, nämligen att Systembolaget faktiskt är, tvärtom vad som ibland anförs i debatten, häpnadsväckande nog av en del centerpartister, en del i en levande landsbygd. Systembolaget är representerat i varenda kommun i Sverige. Dessutom har Systembolaget, just utifrån att man ser att intresset för lokalt och småskaligt har ökat under senare år, verkligen sett till att tillhandahålla ett större utbud av sådana varor i sina butiker. Faktum är att man som kund hos Systembolaget kan beställa ca 1 000 lokala och småskaliga produkter från hela Sverige till hela Sverige och hämta det i sin lokala butik eller hos sitt Systembolagsombud. Det är ju alldeles fantastiskt.

När det gäller hur Systembolagsombud fungerar i Sverige, vilket är viktigt att ha ordning på när man ger sig in i den här debatten, får ombud för Systembolaget enbart förvara alkoholdrycker som konsumenter tidigare har beställt. Det innebär alltså att ett ombud inte får lov att lagerhålla varor för direktförsäljning, för då blir det i stället en fråga om detaljhandel direkt till konsument, vilket bryter mot det undantag som vi har när det gäller hur vi ska förhålla oss till vårt detaljhandelsmonopol och den EU-rättsliga lagstiftningen.

Anf. 8 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Det här börjar bli riktigt intressant. Socialministern och jag är överens om att Systembolaget har i uppdrag att informera allmänheten om alkoholens skadeverkningar och så vidare. Socialministern säger dock att regeringen inte ska lägga sig i hur bolaget fullgör detta. Det är anmärkningsvärt.

Vi får reda på att Systembolagets styrelse och ledning den 11 september informerade om att man avsåg att göra externa informationsinsatser. Det är uppenbart att brevet till riksdagsledamöterna som har skrivits av vd, om hur vi ska agera och utforma villkoren för Systembolaget, var förankrat i bolagets styrelse. Statsrådet visste om att en kampanj skulle ske men inte exakt hur och såg ingen anledning att agera.

När jag frågar hur statsrådet ser på det sätt på vilket bolagets styrelse och vd agerar, när det gäller att skriva brev till sina uppdragsgivare i riksdagen, annonsera till allmänheten och skriva oss på näsan om hur reglerna för hur bolagets verksamhet ska utformas, får jag svaret att det ligger i deras uppdrag. Statsrådet agerar inte i efterhand. Det gör inte heller bolagets styrelse.

Den här debatten visar på viktiga principfrågor som vi får fortsätta att diskutera. Det är möjligt att konstitutionsutskottet också bör diskutera detta. Det får vi se.

Jag tackar statsrådet för en bra debatt och för de raka och tydliga svar jag har fått. Jag tycker inte alls att de är tillfredsställande, men tackar ändå för debatten.

Anf. 9 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Tack för debatten, Staffan Danielsson!

Det finns ingen anledning att ha interpellationsdebatter eller ställa interpellationer till statsråd om man inte kan förvänta sig raka och ärliga svar. Det är en tydlig del av mitt uppdrag att leverera sådana.

Jag har svarat tydligt på Staffan Danielssons frågor om vilket uppdrag Systembolaget har. Min roll som ansvarigt statsråd är inte att gå in och detaljstyra de informationskampanjer som Systembolaget löpande genomför. Min roll är tvärtom att titta på hur man sköter sina uppdrag avseende vilken effekt vårt detaljhandelsmonopol får på folkhälsan i Sverige. Går alkoholkonsumtionen ned? Informerar man allmänheten på ett bra sätt om möjliga risker och alkoholens skadeverkningar?

Jag tycker att Systembolaget sköter sitt uppdrag på ett utmärkt sätt i det fallet. Det visar också stödet för Systembolaget som funktion.

Det är också viktigt med lite hyfs i debatten, Staffan Danielsson. Du talar om att regeringen inte utmanar EU. Min uppgift som statsråd är i det här fallet att utvärdera hur Systembolaget fungerar och hur de uppfyller sitt uppdrag. Jag kan konstatera att de visar utmärkta resultat som andra avundas oss.

Två alliansinitierade utredningar har kommit fram till att det inte är möjligt att utmana EU. Alliansregeringen valde också att inte gå fram med detta. Då vore det direkt dumdrigt. Det skulle dessutom få effekter som jag under den här interpellationsdebatten har beskrivit som icke önskvärda.

Tack för en bra debatt!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 11 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 12 oktober

2017/18:26 Ett enhetligt biljett- och betalsystem i kollektivtrafiken

av *Erik Ottoson* (M)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:27 Falsklarm med VMA i Stockholms län

av *Erik Ottoson* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:28 Öppna data i stat, landsting och kommuner

av *Erik Ottoson* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2017/18:29 Jägar-id som giltig märkning av åtelkameror och fällor

av *Erik Ottoson* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:30 En nationell drönarstrategi

av *Erik Ottoson* (M)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 12 oktober

2017/18:89 Situationen i Kambodja

av *Margareta Cederfelt* (M)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2017/18:90 Sydostlänken

av *Annicka Engblom* (M)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:91 Kopparstöder på Bohusbanan

av *Fredrik Christensson* (C)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:92 Flygets utsläpp och Århuskonventionen

av *Jens Holm* (V)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2017/18:93 Taiwans politiska roll i FN-sammanhang

av *Caroline Szyber* (KD)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2017/18:94 Renare eldning i bostäder

av *Erik Ottoson* (M)

till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2017/18:95 Den svenska vargstammen

av *Erik Ottoson* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

**2017/18:96 Fyrspår genom Halland – en framtidsfråga för Väst-
sverige**

av *Larry Söder* (KD)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:97 Polisutbildning i Västsverige

av *Larry Söder* (KD)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:98 Behovet av fler ledarhundar

av *Larry Söder* (KD)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

Prot. 2017/18:17

13 oktober

-----

§ 13 Kammaren åtskildes kl. 9.33.

Sammanträdet leddes av talmannen.

Vid protokollet

JOHAN WELANDER

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om återtagande av plats i riksdagen.....	1
§ 3 Anmälan om ersättare för statsråd	1
§ 4 Anmälan om ersättare.....	1
§ 5 Avsigelser.....	2
§ 6 Anmälan om kompletteringsval	2
§ 7 Anmälan om granskningsrapport.....	4
§ 8 Ärenden för hänvisning till utskott	4
§ 9 Motioner för omedelbar hänvisning	4
§ 10 Svar på interpellation 2017/18:9 om Systembolagets lobbying i politiska sakfrågor	4
Anf. 1 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	4
Anf. 2 STAFFAN DANIELSSON (C).....	5
Anf. 3 RASMUS LING (MP)	6
Anf. 4 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	7
Anf. 5 STAFFAN DANIELSSON (C).....	8
Anf. 6 RASMUS LING (MP)	9
Anf. 7 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	10
Anf. 8 STAFFAN DANIELSSON (C).....	11
Anf. 9 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	11
§ 11 Anmälan om interpellationer	12
§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar	12
§ 13 Kammaren åtskildes kl. 9.33.	13